

Franckesche Stiftungen zu Halle

Centrum securitatis To gest, Swetlé wymalowánj, gak w samém gediném Bohu, a pokorném se gemu na wssecku ge' wuli oddánj a poddánj wssecka dokonalá ...

Comenius, Johann Amos

[Verlagsort nicht ermittelbar], 1632 [i.e. 1633]

Kap. V.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:obv:ha33-1-228795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:obv:ha33-1-228795)

Kap: V. Ze přiscina a poz-
táček našeho i Centrum wysta-
pování, a tak všeho kolování
a trápení. Samoswognest gest.

Daková ta nebezpečná ošpdlá
a bolestné lidstvého života mu-
činný, dáwno rozumní negední
inamenaťse, lékatství proti tomu
něgakého hledali, některý vyřádním
třen i lidí, na pausť někam, kdežby
žádných i nepólogům přičin nemě-
li: gini zepřením se myslí sně, a ta-
kowsm se zatvrzením, aby žádatých
ptícházegických edpornosti nic netba-
li, buď gat bud. Obozich předse-
twzeri zmužilé: ale oboge i wyhy-
bání bidnostem ne dokonale. Pau-
stemníkú zaqistě následowati nemše
dněm se treffi. Nebo fdrbychom
se wšicni i společnost lidstvé rozbě-
hli, což by to bylo? Swět by spustl.
a my tím více zdiwočeli. At ml-
čím, že se hrubě mglí, a s Maděgi dny
buqe, kdo tau cestau bídém a nebez-
pečnstwím wyhrbat se domnívá.
Nebo zdaž nám qen od lidí přitoki

E

gest

lékařství
proti Trá-
pení mo-
dwoe: ale
nedostateč-
né.

40 Počatek kolotání
gest? Však oni gedno toliko (gaf-
jme spakili) kolo gsau Morantin na
sich. Sny Oblož, Zimlím, Zimot-
čichum, Dáblum, Bohu a Ange-
lům, a sobě sami, nikdež ne vřčeme.
Kam toli tedn kdo běži, sebe rčeba
gen s tebau nesa, giž Zerč. Sny n
Lucifřř, wšfecto spolu nese. Pro-
tož ta rada nedokonalá gest. Co te-
dy? Stoitá nečitedlnost na sebe
wezme, a zartvďjme se, aby chom
nie nechřřili a nedbali? ó byt mož-
né bylo! Ale idaj šyla člowěta gest
šyla kameuná? a neb řřlo geho
oceltwě? di Job. (6. 12.)
A protož ta Stoitá vďarnost ra-
genj gest raděgi, neřřli ne chřřeni bole-
sti. A kdo se za toho stawj, je boleřřti
nedbá, stawj se do času: řřdy opraw-
dowá přigde (gatož řřdy nědy přř-
cháš) nezdrěř. A protož giněho
dokonalejšřho lékařřřwi pohledati
řřluffi: řřterěř dá Báh je nalezneme
gestliže negprwě přřčinám toho ne-
vkogitedlněho nassěho kolotání my
pojumjme: totřř, co tož gest, což nás n
přřwodně

násse Samoswognost: 51

vůvodně: Centrum nášeho .wysř-
čilo y wysřfuge posawad? Sednjm
slowem mluwě, Samoswognost gř,
bidná neskastná Samoswognost/
wsseho nášeho časného y věčného
nestrěsti prwni přičina gest. Ale
to pak to gest Samoswognost, dj ně
řdo? Deformut se nemořij gme-
na Etenáti mluh, porozumjš m-
lnadně, a porozuměge za pravě dās.
Gmēnoř gest nowě, ale wěc (ach ne-
skastná wěc!) hned s Swětrem sta-
rořinā / a wic neř přijlš māmā.

přičina y
Centrum
wysřfuge pra-
wā a gedi-
nā gest. Sa-
moswognost

Gest pak Samoswognost, řdypř
řlowěř Bohem a řadem geho
řwāžān býti sobě: ř osřřlswě, řām
řwūg chće býti: řām řwūg totiš
Řādce, řwūg Wūdce, řām řwūg
Řpatrownř, řām řwūg Řān,
řummau, řām řwūg Řūřek. To
gest Řacāteř wsseho řlēho.

Samoswoga-
nost cot

Řebo řdo sobě to řař w myřl wězme,
a na sobě se řalořř, řen se řij Řepen
řench řwě (řterauř od řinud, ne od

E ij.

řebe

sebe, má každý tvor) pausti, a sám
sebau státi chce, což tvorů nemožné:
a tak přichází na zmaru.

Příklad to-
ho na Ange-
lich.

Začal tu Nestkastnau Samoswog
nost Luciffer w Nebi, když i oštki-
wě Jobě s ginsmi Angely pod Swo-
kitelě státi/sám sobě stam swůg i le-
stui, a wšše se podati w mysl so-
bě wjal. Protož jdu ihna se wystau-
pil i msta lwěho, chřege Trůn swůg
na proti Neny wššilimu postaviti,
aby aemu rowně byl: gesto mož-
né bylo/aby dwá Negwšši (i, dwá
Wrchowé. neb Počátkowé bymo-
sti) bři msti. Protož on té bymo-
sti která sama od sebe neproměnná
gest, a i mž aako i Centrum wššelstá
bymosti wuplómá, se pustim, spadl do
du, n s těmi kterž se geho přidrželi,
W něm se gimu oráwě přihedilo,
aako by Kacolest některá Stromu,
sama stromem bři chtic, od sněhu
se oděsť: a na něm se držeti nema-
gie (poně modž se Centrum srěho
stř'a) dolů spadla. Nebo tu ad
pod Stromem lež, a Kofene ktera
blij

násse Samo, woznost 33

blíže ne, prwe gest, wenemad; se n.
st. Centrum in eo wrcchla a nla-
hy Kofene jbarwla/melje gi nej v-
swadnauti.

Ma to; opowáštwosti přiklad. D. přičad no
blongim námodem Glos et n. Rá
gi nastaupil, je rebrda epaticum
W. Jim, a geto osebe přej. sam osebe
pečowati začal, a sebě měn swé rft
orrantiti vminul, aby r: rew h rci.
kén brl Bohu, wěda deb r kš.

Eho; negen myslí a nůl přádá,
ale w štutem se rofu nř / směl z ro
néd Woli zrušiw, a tak i me t sebě
wrtitun; h h wstaurit. Ale co so
bērim do edl? Gerimě je hrušiw
se, gako; Woha, pod n m; bati ne
chiel. tak y en erū, meyn nim; m-
tém; kád n státi málo s m u idálo/
h od Woha n od erū r ušiw n at,
a hned se nahóm, ro gest radn, wemo-
co ochr nn, wotěšeni baweróm, r-
blédal a seznal. Defud; strach, re-
stnost. Přerāni se, dore nē a ne-
stonalé tolotāni, belest a smrt, m-
ledowalo, gem u w ršechněm i nē.

E iij.

ho

přičad no
g r m m
člometu.

54 Počátek Kolotání
ho posléh.

Wyřkání o.
při Samo-
swognosti.

A tak tedy Samoswognost (ať
geste ginými slovy povím) gest
edyž člověk neb Angel, zapomena
je a Boha bžnost, žiwost, radu, šlu
a wsecko má, a Boží vůli wčny w-
šeho Swěta gdu, a tak n geho, on
doma sobě sám obzwláštij swau
Kancelát zaráží, sám jsebe vůli, ro-
zum, radu, šlu, swětla a žiwot, brá-
ti chrěae.

Samoswog-
nost částky
dwě: přis-
tíné sebe mi
lomanj, a
přisluše so-
bě přisluše
wánj.

A Swau pat (chcemeli to částecně
gi pro plnějši wrozumenj rozebra-
ti) dwě částky Samoswognosti.
Stawenj samého sebe za Počátek
a za Cpl; to gest, chiti pro sebe, a
sebau, bžci: gesto onono Tworu ne
nálezitě, toto nomofné. Wáh sám
gest ten/pro něhož wsecko bžci, (ro-
už k sláwě geho smětowati) má,
a gimž také státi musí. Widěti
jme jagisté w Kole, je Centrum sa-
mo osobě gest, a wsecko po spolu:
Dřívleť aeho toliť wůkol gda/o-
derwad sám do sebe wchází. Což
znamená, je Wáh sám od sebe a pro
sebe

nasse samoswognoſt 55

sebe geſt. Ale Paprſtet ſádný to
ho nemá, než táhne ſe přímoo od Cen-
trum k Okolkú, a od Okolkú zase
ſtrže ſamého ſebe k Centrumſe obra-
cý: Což znamená, že Twor každý z
Boha počátek a trwápliwost býte,
a zase přet Bohu ſe nawracet má,
milowáním totiz a wděčností: co
geſt cýliti k ſtáwě Boží. Ale Sa-
moswognoſt působí, aby člawěk sa-
mého ſebe ja Cýl sobě ſtawil, to geſt,
ſamého ſebe milowal/ ſamému ſo-
bě přál, o ſamého ſebe ſe ſteral: A
tájm, aby také ſebe ſám Počátkem
lobě dělál, to geſt, v ſebe ſám rozu-
mu a radý hledal/ a wlaſtnýho při-
wſsem zdání následowal. Což
nic není jiného/ než gaſo kdyby Pa-
prſtet i ſebe oblauk neb Kolo wděla-
ti chcel. Nebo co tím působí, ge-
dluě že ſe newyhnute dluě z gedné
ſtrany z Centrum, z druhé ſtrany z
Okolkú, wyſmetne/ a tak gistořně
i Kola wywabne?

A To geſt ta neſtaſtná (arch ne-
ſtaſtná) Samoswognoſt, tieráz
E lliij. gaſ

Wánowé
Samoswog-
noſti.

gat nás w Adamowi jan et la/ tat
do ducs wšeho nášeho s Bohem,
Angely, lidmi, ne do rozumín; a w
šeho taté doma w myslí kolotání a
trápení, přičina gest. Nebo po-
i et ad; každý z nás sám tobě gest
Bůžkem, t: sebe sám nad příliž mi-
luje, a nad příliž na zdání svého
srdce se zatládá, ade odruď;

Laurenz a
bratři náš
Bohem

Předně, Laurenz náš s Bohem
Bůžko, voně wad; on gest Et wot-
tel náš. (t: bytlost bytosti naší/
w něm; my žijí sme. hřebáme se, v
w bytu trváme, a tat nám blížší gest
než my sami sebe) mělibychom w
něm vsta viť i vobřizem byti: W
pak na nřa radem, za rhdem, za rof,
forma gednau oprawdome w zpome-
nauř fco máme, sami sebau wřdne-
ty z městřnání glauce. Voně
wad; jest dobrodince náš (od něhož
nám žiwot, dachání, a wšeccko ply-
ne.) mělibychom ho nademšeccko
mřowati a bez přestání chwaliti:
Wš rat coloti dobrého máme / in-
prácy, své rozšaffnosti, swém přá-
telům

násse Samoswognost. 57

telum a Jedrownjstun, a neb nayo sledy slerému křesťi, a řipřigeme / a sobě samým w tom labodime.

Poněwadž gest Pán náš, mocnost wšlech mocnosti (křesťi Nebe, Země, Větro, w hřsti drží, a bez geho vůle žádná tvor, ani se hnauti nemůž, a křesťi náš w ofamženi spr-
ši smásti a neb do věkla wraždyt láže) mēlibychem se ho báti, a to samého báti, giného ničeho nedbati.
Samoswognost pak od Boha náš odtrhli, nato přivedla, že se leda Sarana, leda člověka, leda žijal-
leda chřestí, neb šustíu bogime, na Boha, gako by ho nikdy nebýlo, ani nemypomenauč. Poněwadž gest
Děc náš a dobrota wšlech dobroz, mēlibychem w čas gatk chřeli staro-
sti a šfresuřtů, přistrachů a nebezpe-
čenstwj na něg wesele vmitati pěti
štrau, a gemu se Duse n Těla, a w
š ho, doměřiti. Ale tdo to d'la?
Sám tu ovč každý sobě gest Bůž
tem, sám se šfresuac, trandj, cest hle-
dá: Pakli se křyhnůž nebezpečn-
stwj

sivi nastawagichho nestarečného
 widj raděgi se žiwota neb statku swě-
 ho, dšewu, kamenu, howadu swě-
 tji: ba často k Dáblu raděgi o radu
 běži, nežby na Boha spomenul.
 Poněradj on gest swětko swětkosti
 a prawda wsech prawd, co toli mlu-
 wj, wěttiti bychom pewně měli, by
 pat rozum, y wsech pět smyslů na-
 odper wolalo: Wen pat na swém
 Rozumu a Smyslu wsecko stawj-
 me, Bohu se nám wěttiti chce potud
 pokřdž pěstmi makati můžeme.
 Naposledy, poněradj Bůh gt Man-
 drš, prozkředlnš, dobrš, mělbychž
 ge^o cele se odewydati, a wůli swau
 na wůli geho tak cele jawěšowati/
 aby co on chce to se s námi dalo/ a
 byloby dobře. Ale kde kdo takowš?
 kažď sobě rozumem sážm sám wy-
 břrá, gať co chce mjet, a negdeli mu
 to tak, hněwá se, zwauž, repce, wysť
 hryje: ó Nesmyslnosti! ó Blážno-
 wstwi hlauposti lidstě! ó zlořeče-
 ná Samoswognosti, kteráž lidi i E-
 sum gegich pod jámyslem opatno
 at

násse Samoswognost 59

sti wen f job. wabys. a w takowá ne
stonala kolotani wmodis!

Samoswognost také nás s Ange ² s Angels.

ly rha: krejz kromu he aby spolu
s námi společnému Swotiteli slau
žili, a přitom nás jako mdleglich
stetili, a tde potřeby přisluhowali/
stwokeni glau. A wssat poněwadž
my od Boha f sobě se vchylugeme,
oni pat dnem noch na twát Pána
swého rakiti musegi, nemohau při-
tomni býti, a towarýssiti se než křem
krejz spolu s nimi to čini. A tak
my pro swau Swognost od nich o-
paussitniy w nenáwist rojati, n když
Bůh porauci, biti bhwáme.

³ Krejz Studnice plynau wssecta ná. <sup>Nedorozu-
mění, a tá-
hanice rojiti
ně sludni,</sup>
se mezy námi samými nedorozumě-
ni. Nebo když každý Sobem gž,
totiž sebe gen miluge a sobě ptege/
n neseitj žádný žádného, každý gen
sebe sám. Takž společná lásta a
gednoho f druhému čitedlnost, wssec
ta ruchne a mizb. Máli kdo co/
má pro sebe: gini jáwisti neb nau-
iž a nedostatkem, chřadnau. Sde
li neb

li nebezpečnost, vzhleda ta, on svě-
 ho, ginh vñi neb vřazni, o to po-
 tog; Kdo běží běží: Kde leží leží.
 Da co dím že nechávám gedni drů
 hñch gni gat kdo mñ? Nikoli: nñ-
 brž vodrážejí gedni druhé. Mřubi/
 laupi, drau, i žiragi, pro smůg zřst:
 plus toho Svět. Hñne také
 spravedlnost společná: Poněwadž
 Smognost vñsobi aby každý sobě a
 svóm na kládá, a vžděcký na svall
 stranu vřázá, buď že gest suda ne-
 bo lich. Summan. Smornost spo-
 lečnanu trhá Samosvoanost: Pro-
 to že wřsokomyslně čini lidi. Pa-
 nugeli kdo nad ginhmi, neb předná-
 řtu něgakau drži, hned at Bůžkem:
 Wáffen a churšan rádcowé geho-
 sic volo, sic jubeo. Stat pro ratio-
 ne voluntas. Tak tñe poddán
 gest, potud se wñdž, a musš, poddán
 gest: Proto že se sobě každý také nñ
 co bñti dá. Bñli kdo ginh, ste-
 wám svóm, gako Bůžm wñm chet
 cuto s epa: Postančagi-
 eš na prou tomu, co a potud se zřá-
 co a potud

násse Samoswognost 61

to a porud wěty: proto že se každý sám také mozeť mjeti dominjra. Takž sme wšickni po wšech kawich gedni druhym rohan, ssilhawě na se hledjme, pusty za sebau zmiráme; galy, pěst, meče, na sebe brausgme, a proti sobě schápáme; hūt než litě Eselmy s sebau zachášme: galž y nyněgši strassliwá Swěta chumeltce wšazuge. Nebo wšeho toho gedinā Samoswognost gest přičina/ že někdo sám Panowari, giny jase smogi sami bři, a pod nohami neležeti, chřgi: summau, že každý t sobě táhne, a co wgal pustiti nechce.

Naposledy, wšeckā domáč myslí kormaucens, co foli gich tdn za-
tausime (getoť tdn bez nich sme?) ge-
dinā Samoswognost nám pšobí.

Nebo poněwadž lebe na demšcko
milugeme, chřlibnchō aby nā wšdn
ch wšcko plně slo, ič° nās nic nemē a trāp-
pořáwalo, dobr° ničeho se ne nedo-
řáwalo: Coť w Swětě bři nemāž.
Wade kolotānj za kolotānjm, trāpenj
za trāpenjm. A to předně, wšledā
wānj

4

Domach rōj
tični Wšst
ne porogo-
a trāp-
w

3

wānj

62 Počátek Polotání

váním všech žádostivých, a to nich
sobě vybiráním: Poč. vyhledám do
nim tím cest, pro dosazeti gich. Za
tím nedatili se jim ty cesty, (gaf; na
většim díle bývá) vyhledámáním
gich, a neb pracným a testlivým
ty těch opravováním: Nadto, ne
ždatili se přede nic, pykáním a li
továním vynaložené práce, a han
bau tkebas: Naposledy, dosáhneš
toho což žádal, nebezpečným a
kvačkovým toho užíváním.
Nebo byt kdo n dostel počem dych
til, Bohatství, Změni, slávy, roz
kose, čeho než bčemene dostel? Která
mu weliké sebau zaneprázdnění či
ni, pologe, snu, idrawi, n svědomi do
brého, vasmagje. Všecelá pravím
ta trápení, všech toho Světa porč
šené přinášegí těm, kdož Swogno
stj opogeni gsauce, po nich gdu.
Ale co pak dím že působí všech od
porné, s nimiž se ti tiž lidé potkawa
gi? Kdýž nestrěstí obklíkuge? Kdýž ne
bezpečnstwi stáru, eti, hrdla, stihá?
Kdýž je člowěku obrud neb odat
mud

nasse Samoswognost 65
nud Jakobý a lécky strogi? tóný se to
ho zniknauti newi gat? Batoh cu
strachú, hrúz a letáni? gaté w my-
sli swiráni a nepokogeni? gatého na
wissecký strann se wrtěni, cest a ste-
jet, děr a mezer, gryffú a sforcelú, hle-
dáni a lapáni? Těsno mnohému,
ne gen w tůži ale y w Swěře bhwá,
tóný sobě gat wprostanniti a bezpe-
čnosti způsobiti newi: gedno my-
šleni druhým se přihá a bige / a me
in rim leda šust, leda chřest, letáni
a bájeť mnozi. Wsbní takowí li-
bē! A tdo takowý neni tdo foli Sa-
moswognosti swázán? Ale powaž-
me co dále statowými bhwá.

Kap: VI Že prostředek a
Wrch spletků nassich gest Bi-
nudoſt (to aest, gřaudy než w Cen-
trum pomocy hledáni) konec pak
Straceni wseho a zausťáni.

Rdo na wodách se plawě, ne-
opatrnosti něqatau slodi w-
S ij. padne